మా పిల్లల్ని ఇంతేనా...

'కిషోర్'

ఆందోళన —

కంగారు —

చిరాకు —

సత్యమూర్తికి —

ఆలోచనల్లో తల్లి, తల్లితోపాటు ఇంకా రాని బస్సు....

సత్యమూర్తి బస్సెక్కి చాలా రోజులైంది. మూడేళ్ళపైనే అవుతుంది. మళ్ళీ ఇప్పుడు.... తణుకు.

వాడు పదేళ్ళప్పుడు తాడేపల్లిగూడెం మేనమామగారింటికి వచ్చాడు చదువుకునేందుకని— కూలిపని చేసుకునే తల్లిని విడిచి. తను వచ్చేడనే కంటే తల్లే పంపించిందని చెప్పడం సబబు. అయితే పెళ్ళాంచాటున చవటలా బతికే మేనమామ పెళ్ళాం సలహాతో సత్యమూర్తిని— చదువు చెప్పించే వంకనే అయినా— ఒక పనికుర్రాడిలా తీసుకొచ్చాడు. ఆ ఇంటి చాకిరీ అంతా వాడే చేయాలి. అయినా చదువుమీద పట్టుదలతో తల్లిని పెద్దయి సుఖపెట్టాలనే తాపత్రయంతో స్కూలుకి విడవకుండా వెడుతూ ఆ ఇంటిచాకిరీ అంతా వాడే చేస్తున్నాడు.

'తణుకె'ళ్ళి మూడేళ్ళయినా ఆ వూరు ఎలావుందో అన్న ఆలోచనే లేదు.... తల్లి ఎలావుందో అన్న ఆలోచనే.... ఆ ఆలోచన ఇందాక తణుకు నుంచి— తమ గుడిసె ప్రక్క గుడిసెలో ఉంటున్న నర్సిగాడొచ్చినప్పట్నుంచి. ఆ నర్సిగాడు అక్కడ్నుంచి ఊరికే రాలేదు. 'మీ అమ్మ ఆరోగ్యం ఏమాత్రం బావుండ లేదు - చావుకి దగ్గర్లో ఉంది' అన్న దుర్వార్త మోసుకుని మరీ వచ్చాడు. ఆ వార్త విన్న వెంటనే హోంవర్కు చేసు

కుంటున్నవాడల్లా టక్కున లేచి అత్తయ్య దగ్గరకెళ్ళి తల్లి దగ్గరకెడతావని చెప్పాడు.

ఆవిడ వాడివంక చూసింది.

"ఇంతరాత్రి ఎక్కడికి వెడతావ్ — మీ మామయ్యకూడా లేడు" అని కసురుకుంది.

ముందు కాస్త తటపటాయించాడు. కాని తల్లిని చూడాలన్న కోరిక వాడొన్చోట నిలబడనివ్వలేదు. (?)

మళ్ళీ అత్తయ్యదగ్గర కెళ్ళి—

"నే నిప్పుడే వెళ్తాను" నిశ్చయంగా చెప్పాడు. బహుశా వాడు మేనమామ ఇంటికి వచ్చిన తర్వాత ఇదేనేమో మొదటిసారి అంత నిశ్చితంగా మాట్లాడింది.

ఆవిడ ముందు ఆశ్చర్యపోయింది— 'వీడికింత తెగింపు ఎలా వచ్చిందా' అని. ఏమనుకుందో -

"డబ్బులున్నాయా?" అని అడిగింది.

'నాతగ్గరెక్కడివి?' అనలేదు. అవిడికి మరీ కోపం తెప్పించటం వాడికిష్టంలేదు.

తల అడ్డంగా ఊపాడు.

"నా దగ్గర రూపాయ్ ఉంది. వెళ్ళడానికి సరిపోతుందిలే.... వచ్చేటప్పుడు మీ అమ్మనడిగి తెచ్చుకో...."

అలాగే అని ఆ రూపాయి తీసుకుని కళ్ళకద్దుకుని మరీ బస్టాండుకు వచ్చాడు.

బస్టాండుకి వాడొచ్చాడు కాని —

తణుకుకెళ్ళే బస్సుమాత్రం లేదు.

ఎవర్నో అడిగితే 'పాసింజర్ బస్సుంది, రావాలి' అన్నాడు.

ఆమాట విని ఆరగంటైంది.

అయినా ఆ బస్సు రాలేదు.

జారిపోతున్న నిక్కరుని పైకి లాక్కున్నాడు. జేబులో ఉన్న రూపాయి జాగ్రత్తగా ఉందో లేదో చూసుకున్నాడు.

అంతలో అక్కడున్న వాళ్ళల్లో కదలిక!

'బస్సు వస్తోందన్నమాట — తణుకెళ్ళేసరికి పది దాటిపోతుందేమో' అనుకున్నాడు.

అసలే పెద్దవైన కళ్ళని మరీ పెద్దవి చేసుకుని చూశాడు. ఆ వచ్చేది తణుకు వెళ్ళే బస్సే!

రోగాలతో బాధపడుతున్న మనిషిలా వచ్చిందా బస్సు.

బస్సు ఆగగానే జనం తోసుకుంటూ...

'వీళ్ళంతా 'క్యూ' ఎందుకు పాటించరో' అనుకున్నాడు తన క్లాసు పుస్తకాలలో చదువుకున్నది జ్ఞాపకం వచ్చి.

వాడికి తెలీదు - వాళ్ళలో చదువుకోని వాళ్ళు చాలామంది ఉన్నారని. అంతేకాదు చదువుకున్న మూర్ఖులు కూడా ఉన్నారని.

తోసుకుని తొక్కుకుని - ఉన్నది తక్కువమందే అయినా జనం బస్సు ఎక్కారు.

తనూ చివరగా ఎక్కాడు.

కాస్త ముందు కెళ్ళాడు. సీటు ఎక్కడా ఖాళీగా లేదు. కడ్డీ పట్టుకుని

నిలబడ్డాడు. ఓ చేత్తో నిక్కరు జేబుకూడా జాగ్రత్తగా పట్టుకున్నాడు - రూపాయి పడిపోతుందేమో అన్న భయాన్ని మనసునుండి అరచేతివరకు పాకించి.

ఆ రూపాయికెంత విలువుందో వాడికి తెలుసు — అదే తనని తన తల్లిదగ్గరకు చేర్చేది.

బస్సు నడుస్తోంది.

కండక్టర్ తన డ్యూటీలో....

డబ్బులు తీసుకుంటూ ... టికట్లు పంచ్ చేస్తూ .... కొంతమందికి చిల్లర ఇస్తూ.... కొంతమందికి ఇవ్వక....

బస్సు ఆగింది - అది స్టేజీకాదు— ఊరుచివర — బస్సులోని పాసింజర్లు అందరికీ టికెట్లు ఇవ్వనిదే అక్కడ్నుండి కదల్డానికి వీలులేదు.

"టికెట్లు అందరూ తీసుకోవాలి .... ముందు చెకింగ్ వుంది.... టికెట్లుకూడా జాగ్రత్తగా ఉంచుకోవాలి...." కండక్టర్ అరుస్తూ ముందుకొస్తున్నాడు.

"తణుక్కి ఓ అరటికెట్ ఇవ్వండి" రూపాయి కండక్టర్ చేతిలో పెట్టాడు.

"అరటికెట్టా?" వాడి వయసును అంచనావేస్తూ అడిగాడు.

"అవునండి...."

"ఎన్నేళ్ళు"

"పద్నాలుగు"

"పద్నాలుగా?" రెట్టించాడు.

"అవునండి."

"అయితే ఇంకా రెండ్బై పైసలివ్వు - నీకు పుల్‌టికెట్."

"పుల్లా?" కంగారుపడ్డాడు.

"అవును- పన్నెండు దాటితే పుల్లే" విసుగ్గా అన్నాడు కండక్టర్ చిల్లర ఇమ్మన్నట్లుగా.

సత్యమూర్తికి ఏంతోచలేదు. జేబులో ఇంకొక్క పైసా కూడా లేదు. ఇప్పుడెలా?"

అత్తయ్యమీద విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. ఏం చేయగలడు. ఇప్పుడేం చేయాలో అర్థం కావటంలేదు. చావు బతుకుల్లో ఉన్న తల్లి జ్ఞాపకం వస్తోంది.

"డబ్బుల్లేవండీ ...." దీనంగా అన్నాడు.

కండక్టర్‌కేం జాలి కలగలేదు. అతని కిటువంటివన్నీ మామూలే. రూపాయి వెనక్కి ఇచ్చేస్తూ - "డబ్బుల్లేకపోతే దిగి వెనక్కెళ్ళు" అని ముందుకు నడిచాడు .... మిగిలినవాళ్ళకి టికెట్లు ఇవ్వడానికి.

సత్యమూర్తి పరిస్థితి అయోమయం!..

అందరికీ టికెట్స్ ఇవ్వడం అయ్యాక సీట్లో కూర్చోబోతున్న కండక్టర్‌కి 'కుర్రాడి సంగతి' జ్ఞాపకమొచ్చింది.

"ఇంకా నిలబడి ఉన్నావేంటి?" అన్నాడు. అలా అడగటంతో సత్యమూర్తి బస్సులో ఉన్న చాలామందిని ఆకర్షించాడు.

సత్యమూర్తిని ఇందాకట్నుంచి గమనిస్తున్న ఓ పాసింజర్-

"కుర్రాడే కదా పోనీండి అరటికెట్ ఇచ్చేయండి" అన్నాడు.

"మామూలుగా అయితే ఇచ్చేవాడ్నే- పైన చెకింగ్ ఉందని తెల్సింది."

"చెకింగ్‌కి వచ్చినప్పుడు అడిగితే 'పన్నెండేళ్ళు' అని చెప్పమనండి" మళ్ళీ ఆ పాసింజరే అన్నాడు.

"సరే! ఇదిగో అబ్బాయ్, నీకు టికెట్ ఇస్తానుగాని ఎవరైనా అడిగితే 'పన్నెండేళ్ళు' అని చెప్పాలి. సరేనా" అన్నాడు కండక్టర్.

"అలాగేనండి- అలాగే చెప్తా" అని ఆనందంగా తల ఊపలేదు.

"నేను చెప్పనండి" అన్నాడు.

"ఏం?"

"నాకు పద్నాలుగైతే పన్నెండని ఎందుకు చెప్పాలి"

"నీ దగ్గర డబ్బుల్లేవుగా అందుకని"

"నే నబద్ధం ఆడను" చాలా నిక్కచ్చిగా చెప్పాడు సత్యమూర్తి.

"అబ్బ! ఓగాడండి సత్యమూర్తి

శ్చంద్రుడు" ఓ పాసింజర్ హేళనగా అన్నాడు.

ఆ మాటకి బాధ కలిగింది వాడికి__ ఆతనివైపు సూటిగా చూశాడు. 'నేను సత్యహరిశ్చంద్రుడ్ని కాదుగాని నా పేరు సత్యమూర్తి' అని చెప్పాలనిపించింది. కాని చెప్పలేదు.

"ఇదిగో అబ్బాయ్ చిన్నబద్ధం ఆడవయ్యా శుభ్రంగా నువ్వు తణుకెళ్ళి పోవచ్చు లేకపోతే ఇక్కడే దిగి ఈ చీకట్లో వెనక్కి వెళ్ళాలి" ఓ 'ఖద్దరు చొక్కా'వాడ్ని బెదిరించి అబద్ధమాడించాలనుకుంది.

వాడికి వెనక్కి వెళ్ళడానికి బాధలేదు. 'తల్లిని తొందరగా చూడాలన్న కోరిక తీరదా' అని బాధ.... కాని సత్యహరిశ్చంద్రుడి కథా, గాంధీ జీవిత చరిత్ర చదువుకున్న వాడు జీవితంలో అబద్ధం ఆడకుండా బతకాలని ఎప్పుడో నిశ్చయించుకున్నాడు__ తల్లి మీద ఒట్టువేసుకున్నాడు. అందుకే అబద్ధం ఆడటం ఇష్టంలేదు.

"ఏరా ఏంటి గొడవ.... ఆలస్యమవుతోంది" డ్రైవరు చిరాకుపడుతూ కండక్టర్ని కంగారుపెట్టాడు.

"ఇదిగో అబ్బాయ్ నువ్విదిగు, బస్సు వెళ్తోంది" కండక్టరుకి మహా కోపంగా ఉంది. 'అరే పోనీలే కుర్రాడు__ డబ్బుల్లేవు' అని ఓ చిన్న అబద్ధం ఆడమంటే 'అబ్బే' అంటాడా.... ఇదంతా తనకోసమా .... వాడికోసమా .... అని కోపంగా ఉన్నాడు.

"తక్కర్లేదు అలాగే చెప్తాల్లెండి __ ఎవరైనా వస్తే...." అన్నాడు ఆ ఖద్దరు వాలా.

"క్షమించండి.... నేను చెప్పను...."

నలుగురయిదుగురు పాసింజర్లు వాడికి నచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నించారు కాని వాడు వినలేదు.

"బాబూ నీకో నమస్కారం: నువ్వు

అబద్ధం చెప్పనక్కర్లేదు గాని బస్సు దిగుతావా" కండక్టర్‌లో సహనం చచ్చిపోయింది.

కాని వాడు బస్సు దిగలేదు.

వాడి మెదడులో ఏదో ఆలోచన!

"రూపాయ్ టికట్ ఇవ్వండి. ఎంత వరకూ అయితే అంతవరకు."

"సరే 'దువ్వ'లో దిగు అని కండెక్టర్ టికెట్ ఇచ్చి 'రైట్' చెప్పి వెళ్ళి తన సీట్లో కూర్చున్నాడు – హాయిగా. అతనికి 'వెధవ గొడవ' వదిలినందుకు కాస్త చిరాకు తగ్గింది.

సత్యమూర్తి మూర్ఖత్వానికి కొంత మంది నవ్వుతున్నారు. వాడిచేత అబద్ధం చెప్పించలేనందుకు కొంతమంది అవమానం ఫీలయ్యారు.

ఓ పదిహేను నిమిషాల అనంతరం–

బస్సు 'దువ్వ'లో ఆగింది. కొంత మంది దిగారు.

సత్యమూర్తి కూడా బస్సు దిగడానికి కదిలాడు.

అందులో ఎవరో అన్నారు–

"సత్యహరిశ్చంద్రుడి తమ్ముడు దిగుతున్నాడ్రో!"

వాడు వెనక్కి తిరిగాడు–

"అయ్యా నన్నేమన్నా బాధపడను. మాకు చదువునేర్పే గురువులు అసత్య మాడరాదని చెప్తుంటారు. మీరేమో ఇక్కడ కేవలం డెబ్బై పైసలు కోసం నన్ను అబద్ధమాడమన్నారు. మీ ఇంట్లో పిల్లలను కూడా ఇలానే ప్రోత్సహిస్తుంటారా?"

ఛెళ్ళున కొరడాతో కొట్టినట్లనిపించి ఉలిక్కిపడ్డారు. ఇందాక వాడితో అబద్ధం చెప్పించడానికి ప్రయత్నించినవాళ్ళు.

అలా సూటిగా ప్రశ్నించి వాళ్ళ సమాధానం కోసంగాని నిశ్శబ్దమైన వాళ్ళే చూస్తున్న ముఖాలనుగాని వాడు చూడలేదు. బస్సు దిగాడు.

బస్సులో ఓ మూల కూర్చుని నిర్లిప్తంగా గమనిస్తున్న ఓ వ్యక్తికి ఆ కుర్రాడిని చూస్తే బాధ కలిగింది.

'ఆ కుర్రాడికెంత అవసరమో తనకు తెలీదు. మరిక్కడ దిగుతున్నాడు. ఇక్కడ్నుంచి ఎలా వెళ్తాడో' అనుకున్నాడు. అంతలోనే అతనికి 'బస్సులో వాళ్ళు ఎంత తప్పు చేశారో' అని అనిపించింది. గబుక్కున జేబులో చెయ్యి పెట్టాడు ఖాళీ జేబు వెక్కిరించింది.

'హుం.... తనూ అంతే.... టికెట్‌కి సరిపడా డబ్బులున్నాయి కాకపోతే అవి టికెట్ రూపంలోకి మారిపోయాయి.'

అదేకాదు ఇంకోటి కూడా అనుకున్నాడు.

'బస్సులో వాళ్ళంతా అతనిచేత బలవంతంగానైనా అబద్ధమాడించడానికి ప్రయత్నం చేశారు కాని .... అతనికి మిగిలిన డెబ్బైపైసలు ఇచ్చి ఫుల్ టికెట్ తీయించే ప్రయత్నం మాత్రం చేశారుకారు– తలో అయిదు పైసలిచ్చినా

నరిపోయేది, ఎంత దారుణం! ఒక ఆశయం కోసం కష్టానికైనా సిద్ధపడిన మనిషికి- అందులోనూ ఓ కుర్రవాడికి - తోడ్పాటు నివ్వవలసిందిపోయి అతన్ని తిరోగమనం పట్టించడానికి ప్రయత్నం! ఎంత అమానుషత్వం!"....

బస్సుదిగి వెళ్ళిపోతున్న 'సత్య మూర్తి'ని చూస్తుండిపోయాడు ఆ నిరుద్యోగి పాసెంజర్.

బస్సు ముందుకు కదిలింది-అన్యాయం న్యాయాన్ని తాత్కాలికంగా జయించి నట్లు.

ఓటర్ని నట్టేట ముంచేసి వెళ్ళిపోయే రాజకీయ నాయకుడిలా వెళ్ళిపోతోంది బస్సు.

కాని—

సత్యమూర్తి మాత్రం....

అంత చీకటిలో.... ఒక్కడూ....

మానవత్వాన్ని మరచిపోయి దాన వత్వం మత్తులో జోగుతున్న వ్యవస్థ గుండెలమీంచి నడుస్తున్న వాడిలా వెళ్తున్నాడు.

గాంధీగారి చేతికర్రని ఓ చివర తనూ పట్టుకుని ఆయన్ని నడిపించిన కుర్రాడిలా నడుస్తున్నాడు.

"అమ్మ ఎలా వుందో...."

తల్లి ఆలోచన వాడిని వదలటంలేదు.

ఇంకా ఏడెనిమిది కిలోమీటర్లు నడవాలి, అప్పుడుగాని తల్లిని తన కళ్ళతో చూసుకోలేడు.

అంతలో....

గాంధీ, హరిశ్చంద్రుడు జ్ఞాపకం వచ్చారు.

వాళ్ళ జీవితాలలో ఎన్ని చేదు అనుభ వాలు...., కష్టాలు.... నష్టాలు....

తన కష్టం ఒక లెఖ్ఖా....

ఆ ఆలోచన తృప్తి నిచ్చింది.

ఆ తృప్తితోనే వాడు ముందుకు నడుస్తున్నాడు—

— కుళ్ళు కుసిద్ధం అమానుషత్వం, అరాచకత్వం అన్యాయం అక్రమం నీతి రాహిత్యంతో నలిగిపోతున్న వర్తమానం చీకటిలోంచి దేదీప్యమానంగా వెలుగు తుందనుకునే భవిష్యత్‌లోకి ఆశతో నడిచే ఋషిలా.